

Наперекір долі, або Грушівка живе

Грушівці? Дзуськи -зульненці!

Село з ароматною назвою розташоване за 5 км від Степаня, відомого багатою історичною спадщиною. Місцевий слідопит Юхим Кудря дізнався, що в статті священика А.П. Сендульського, написаній у 1861 р. і вміщеній у 1882 в журналі "Вольїнскія епархіальнїя ведомости", розповідається, що Степанському монастирю було дане в 1621 році князем сільце Білі Береги з шістьма підданими для забезпечення існування культового закладу. Однак такого поселення в урочищі "Білі береги" ніхто не бачив, а теперішня Грушівка дуже до нього близька. Отож Юхим Кирилович переконаний, що в статті йдеться саме про Грушівку.

У радянські часи, розповідає наш гід, директор місцевої дев'ятирічки Марія Тивончук, село охрестили Грушівкою, либонь, через те, що довкола в достатку росли груші-дички. Місцеві патріоти (серед них і Марія Тимофіївна) робили спробу повернути селу історичну назву, та зі смертю краєзнавця Миколи Пінчука спроба перейшла в розряд безнадійних. А жителі Грушівки і зараз величають себе зульненцями...

Тим часом річка Зульня, як і кілька віків тому, жене свої води, в яких місцеві господині й досі перуть. До речі, назва річки й села походить від слова "зола", якою наші предки відпирали й відбілювали білизну. Мабуть, були надзвичайно охайними, якщо потяг до чистоти й гігієни зберігся в назві до наших днів.

Поліські килими прикрашають

Подейкують, у сиву давнину древляни (наші предки-поліщуки) славилися тим, що вибілені сорочки (як не згадати славнозвісну Зульню!) носили щодня. Тим часом радомичі дозволяли собі таку розкіш лише на свята. А древлянські кольорові нитки - пращури знали секрет їх фарбування - користувалися немалим попитом у жителів Київської Русі. Певно, притаманне прадідам відчуття краси, яскравих кольорів, їх гармонійного поєднання знайшло своє продовження у творчості Ганни Шур.

Баба Ганя, як з любов'ю називають художницю односельці, має бездоганне відчуття композиції, високий художній смак, природжений дар вдало поєднувати кольори та відтінки. Отож не одна рукодільниця завдячує Ганні Петрівні своїм умінням вишивати гарні та потрібні речі. А почалася епопея грушівського, чи то пак зульненського, вишивання з перелому ноги: будучи скутою гіпсом, жінка захопилася вишивкою хрестиком. "Світла голова, золоті руки, будь який узор передасть на полотні, як сфотографує", - розповідає її чоловік. Витвори баби Гані прикрашають домівки наших земляків за кордоном, у далекій Америці. Вдячні члени української діаспори в Новому Світі передали художниці гостинець - високоякісні нитки для вишивання. До речі, з-під голки Ганни Петрівни вийшло 26 килимів - справжніх мистецьких робіт. Один майстриня подарувала настоятелю Степанського храму о. Степану. Зараз жінка не вишиває - зір підводить, та й роки беруть своє. У баби Гані 13 онуків і 6 правнуків. Одна з онук працює

перекладачем у Хорватському посольстві, з гордістю розповідає бабуся. Як тут не згадати народну мудрість – яке коріння, таке й насіння.

Храм звели на кошти парафіян

Свято-Володимирська церква дорога кожному жителю села, адже збудували її власними силами, на пожертви парафіян. "Істинно народна церква", - наголошує Марія Тивончук. 28 липня, розповідає староста Степан Мойсеєць, на святого Володимира, виповниться десять років, як на закладеному фундаменті храму, о. Степан зі Степаня почав богослужіння. Весь цей час церквою опікується Степан Семенович - порядна людина, гарний господар. Ідеальна чистота в храмі та на прилеглій території - заслуга старости. Не стоять осторонь і односельці: наколядовані на різдвяні свята гроші жертвують на церкву, а коли запрошений із Волині художник розписував купол і стіни, люди підходили, цікавилися, скільки коштуватиме той чи інший сюжет, з власної кишені оплачували роботу. Вікна та двері виготовив місцевий столяр хрести - теж спонсорська допомога односельця, а голова райдержадміністрації Василь Багній подарував калорифери. Уже два роки храм має свого настоятеля: правити службу приїжджає батюшка з Костополя, про що відразу сповіщають саморобні дзвони.

Школа – бути чи не бути?

Місцева дев'ятирічка, розповідає директор Марія Тивончук, збудована в 1987 р. за сприяння селищного голови Михайла Богоноса. Чистота в навчальному закладі вражає. Рами портретів, полички, підсвічники, виготовлені з дерева, створюють атмосферу затишку, прикрашають класні кімнати та коридори, їх зробили учні під керівництвом учителя трудового навчання Володимира Карпця.

Марія Тимофіївна народилася в Грушівці. Закінчивши історико-філологічний факультет Івано-Франківського інституту, залишилася в Прикарпатті, де й зустріла свою долю. Коли ж постаріли батьки, повернулася на історичну батьківщину доглянути рідних людей і ось уже дев'ятнадцять років очолює школу І-ІІ ступенів. Маминою стежиною пішов і син Віктор - викладає музику в Клеванській школі для дітей з вадами зору. Вадим обіймає посаду заступника начальника відділу в Харківському інституті гідропроєктування.

Колись, розповідає директор, навчалось 70 учнів, нині до школи ходять... 24. Щоб заощадити кошти, державні мужі планують залишити в селі лише початкову школу в старому приміщенні, а добротну будівлю продати. Школярам же доведеться добиратися в Степань, щоб отримати знання. Щоправда, остаточного вердикту влада ще не винесла.

З теплотою згадувала Марія Тимофіївна беззмінного впродовж багатьох років спонсора - голову правління ВАТ "Сарненське АТП-15640" Петра Мельника. Допомагають школі й степанські підприємці Григорій Корнійко, Василь Кудря, Світлана Ткачук.

Марія Тивончук, незважаючи на щоденні клопоти, знаходить час на вишивання. Портрети Тараса Шевченка та князя Володимира, вишиті її

вмілими руками, прикрашають кабінети української мови й історії. А турбот у директора вистачає. При школі навіть є стайня, в якій утримують коня для потреб навчального закладу.

Приїхала в село з Республіки Комі

У селі пустою стоять 24 хати. Молоді сім'ї купують будинки (а вони добротні й напрочуд дешеві), розбирають і перевозять у Кричильськ, Корост, Одринки. Відповідно й народжуваність знижується: на світ з'явилася одна дитина ще у 2003 р. На цьому невтішному фоні символом злагоди є сім'я Волошиних, в якій виховують вісім дітей. Свого часу Петро з Грушівки служив у Троїцько-Печорську, що в Автономній Республіці Комі. Там і полонила його чорноока Валентина Некрасова. Зовсім юною приїхала вона в поліське село в 1987 році. З тих пір у сім'ї з'явилися п'ять доньок і три синочки. Щиро кажучи, коли дивишся на молоду й привітну жінку, не віриться, що перед тобою багатодітна мати, в якій старша донька - випускниця, а найменшому Іванкові - два роки. Працьовиті діти допомагають батькам поратися з господарством: тримають Волошини корову, свиней, кролів, курей. Посильну допомогу надають онукам бабуся з дідусем. Петро Захарович - представник рідкісної в наш час професії - коваль. Отож і звертаються господарі з навколишніх сіл: Короста, Великого Вербчого - з проханням викувати плужка, сапку тощо, бо вироби Петра Волошина славляться відмінною якістю, та й служать довго. Отож і внуки озброєні дідусевою продукцією.

На всі руки майстриня

Надія Бахно в Грушівці з 1987 року. До цього уродженка Короста працювала у ФАПі у Володимирецькому районі, отож спочатку дивувалася, що село невелике. За словами Надії Яківни, на Володимиреччині хутори більші, ніж Грушівка.

У середньому за медичною допомогою звертаються, каже Надія Яківна, 5-6 односельців. У селі 50 молодих людей віком до 18 років, у тому числі одинадцять дошкільнят. На щастя, ось уже три роки немає тут онкохворих, туберкульозу. Біжать за порадою до Надії Бахно, і коли захворіла корова чи кабанчик. Усім допомагає ця доброзичлива жінка, а ще знаходить час плести гачком красиві речі. Ажурні серветки прикрашають і робоче місце фельдшера.

Невже ГРУШІВКА не вродить?

Живуть у селі справжні працелюби - погожої днини на вулиці не зустрінеш нікого: кожен старається дати лад підсобному господарству, заготовити сіно, обсапати картоплю. На жаль, славнозвісний цегельний завод, що забезпечував робочими місцями, продали приватному підприємцеві, який, у свою чергу, демонтував і продав будматеріали. І зараз залишки цегелень, сушарок, печей стирчать у полі, як пам'ятник безгосподарності. Чоловіки працюють на пилорамі, у літній період селяни збирають дари лісу, що їх охоче скуповують заготівельники. А довкола Грушівки - грибні місця,

джерела, в яких напрочуд смачна, "важна" вода, запевняє степанський ентузіаст Володимир Гульчук.

Від Грушівки до Степаня - усього п'ять кілометрів. Добираються жителі до селища здебільшого велосипедами або пішки по шосейній дорозі. Узимку це, звичайно, проблематично...

Місцева легенда розповідає, що в прадавні часи на місці знаменитого Їзьбового болота було велике село з чудовим храмом, яке одного дня пішло під землю. Тому й не піддавалось болото, що утворилось на цьому місці, осушенню. А інколи можна навіть почути, як гудуть дзвони підземної церкви... Мальовничі краєвиди оточують село, мабуть, тому такі привітні місцеві жителі. Дуже не хочеться, щоб років через сто і про Грушівку згадували, як зараз про Їзьбове болото, щоб не зникла вона з карти району.

Зоя ТИМЦУНІК